

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 13582/2023
22.02.2024. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Весне Субић, председника већа, Зорана Хаџића и Мирјане Андријашевић, чланова већа, у парници тужиле АА из ..., чији је пуномоћник Катарина Мајсторовић, адвокат из ..., против тужене Републике Србије, коју заступа Државно правобранилаштво, Одељење у Новом Саду, ради накнаде штете, одлучујући о ревизији тужиле изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж 391/23 од 22.02.2023. године, у седници већа одржаној дана 22.02.2024. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснована, ревизија тужиле изјављена против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж 391/23 од 22.02.2023. године.

Образложење

Пресудом Апелационог суда у Новом Саду Гж 391/23 од 22.02.2023. године, усвојена је жалба тужене и пресуда Основног суда у Сресмкој Митровици П 814/20 од 31.08.2022. године преиначена, тако што је у целости одбијен тужбени захтев тужиле којим је тражила да се обавезе тужена да јој исплати 1.250.000,00 динара са законском затезном каматом од 31.08.2022. године до исплате на име накнаде нематеријалне штете за претрпљене душевне болове због повреде права на приватни породични живот због стања непрекидне неизвесности која је узрокована неодговарањем државних органа, флагрантним, трајним и безосећајним занемаривањем обавезе да се утврди судбина, односно ненамерним скривањем и заташкавањем информација о стварној судбини сина тужиле рођеног ...1994. године у Сремској Митровици (став први изреке). Преиначена је одлука о накнади трошкова првостепеног поступка тако што је обавезана тужилца да туженој накнади трошкове првостепеног поступка у износу од 11.250,00 динара са законском затезном каматом од извршности до исплате (став други изреке). Обавезана је тужилца да туженој надокнади трошкове другостепеног поступка у износу од 22.500,00 динара (став трећи изреке). Одбијен је захтев тужиле за накнаду трошкова другостепеног поступка (став четврти изреке).

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужилца је благовремено изјавила ревизију, због погрешне примене материјалног права.

Одлучујући о изјављеној ревизији у складу са чланом 408. Закона парничном поступку („Службени гласник Републике Србије“ број 72/11 ... 10/23), Врховни суд је оценио да ревизија тужиле није основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју Врховни суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилца се породила ...1994. године у болници у Сремској Митровици. Порођај је био у седмом месецу трудноће, јер је трудноћа код тужиле трајала 28 недеља. Дете је било живо рођено. Како је дете било са недовољном телесном тежином, било је пребачено у Завод за превремено рођену децу у Београду. Дете је рођено у раним јутарњим сатима у ... часова и одведено у Завод за превремено рођену децу истог дана у 12,30 часова, док је тужилца остала у болници у Сремској Митровици. Пре одвођења детета тужилца је видела своје дете и чула његов плач. Дана ...1995. године тужилци је саопштено да је дете преминуло. Тужилца у време смрти детета није добила никакву документацију у вези смрти детета, нити је видела тело детета. Од Института за неонатологију из Београда тужилца је под бројем .../... дана 30.01.2020. године обавештена да располаже фотокопијом матичног листа, фотокопијом отпусне листе са епикризом и фотокопијом спроводнице леша. На свој захтев тужилца је 06.01.2020. године добила потврду од Града Сремска Митровица да дете ... мушког пола рођено ...1994. године, а које је преминуло ...1994. године није уписано у матичну књигу рођених која се води за матично подручје Града Сремска Митровица. Тужилца је поднела Првом основном јавном тужилаштву у Београду кривичну пријаву против НН извршилаца одговорних лица здравствене установе Института за неонатологију Београд због постојања основане сумње да су дана ...1994. године извршили кривично дело промена породичног стања из члана 177. Кривичног законика РС. Та кривична пријава је одбачена решењем Првог ОЈТ у Београду 10.04.2020. године. Пуномоћник тужиле је изјавила приговор против тог решења. Тај приговор је одбијен, о чему је пуномоћник тужиле обавештен дописом од 29.05.2020. године. Тужилца је од Здравственог центра Сремска Митровица исходила документ са историјом болести од 03.01.1995. године са пратећом документацијом, те лист новорођенчета који датира од 30.01.1994. године и осталу медицинску документацију којом су располагале медицинске установе у којима је тужилца боравила. Дописом ЈК „Погребне услуге“ из Београда тужилца је обавештена да је извршена провера службене евиденције регистра сахрањених којима је утврђено да је мушко дете старо један дан преминуло ...1994. године и да су посмртни остаци кремирани ...1995. године на гробљу „Лешће“ у Београду, да је pepeo расут у делу гробља са посебном наменом и да је трошкове кремирања сносио Завод за превремено рођену децу. Иста установа обавестила је тужилцу да процедурама сахрањивања безимене деце за период када је њено дете сахрањено не располажу, а да се до података о месту сахране долази искључиво на основу података уписаних у регистру сахрањених. Према изводу из матичне књиге умрлих од 06.01.2020. године који је издат од Града Београда, тужилино дете без имена мушког пола преминуло је ...1994. године у 21,00 час у Београду, Општина Савски венац. У вези смрти тужилиног детета издата је и потврда о смрти која датира од ...1994. године.

Полазећи од утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је усвојио тужбени захтев тужиле за накнаду нематеријалне штете за претрпљене душевне болове због

повреде права на приватни породични живот, налазећи да надлежни органи тужене нису омогућили тужиљи да сазна истину о статусу свог детета рођеног 1994. године.

Другостепени суд није прихватио изнето становиште првостепеног суда и тужбени захтев тужиље је одбио, јер је донет Закон о утврђивању чињеница о статусу новорођене деце за коју се сумња да су нестала из породилишта у Републици Србији.

По становишту Врховног суда, правилно је другостепени суд применио материјално право када је одлучио о тужбеном захтеву тужиље одбијањем, јер тужиља није искористила нови правни оквир успостављен на основу Закона о утврђивању чињеница о статусу новорођене деце за коју се сумња да су нестала из породилишта у Републици Србији, па јој то право не припада више у парничном поступку.

Одредбом члана 145. став 2. Устава Републике Србије судске одлуке се заснивају на Уставу, закону, потврђеном међународном уговору и пропису донетом на основу закона. Одредбом члана 16. став 2. Устава Републике Србије је прописано да су општеприхваћена правила међународног права и потврђени међународни уговори саставни део правног поретка Републике Србије и да се непосредно примењују. Република Србија има обавезу да се повинује правноснажној пресуди Европског суда за људска права, како то произлази из одредбе члана 46. Европске конвенције. Република Србија је донела Закон о утврђивању чињеница о статусу новорођене деце за коју се сумња да су нестала из породилишта у Републици Србији („Службени гласник Републике Србије“ број 18/20 од 03.03.2020. године који је ступио на снагу 11.03.2020. године) и примењује се истеком рока од 3 месеца од дана ступања на снагу, изузев одредаба чланова 3, 5, 15, 16. и 17. овог Закона који се примењују од дана ступања на снагу Закона. Тим Законом је прописан поступак у коме се утврђују чињенице о статусу новорођене деце за коју се сумња да су нестала из породилишта или здравствених установа у Републици Србији и поступак у коме се досуђује правична новчана накнада нематеријалне штете, као и органи који су надлежни за спровођење Закона. Тај Закон се примењује од 11.06.2020. године, а одредбе везане за иницирање овог посебног поступка од 11.03.2020. године, па се одредбе Закона о утврђивању чињеница о статусу новорођене деце за коју се сумња да су нестала из породилишта у Републици Србији имају применити у конкретном случају у односу на чињенице о статусу тужиљиног детета.

Како је одредбом члана 1. Закона о утврђивању чињеница о статусу новорођене деце за коју се сумња да су нестала из породилишта у Републици Србији прописано да се њиме утврђују чињенице о статусу новорођене деце за коју се сумња да су нестала из породилишта или здравствених установа у Републици Србији и поступак у коме се утврђује правична новчана накнада нематеријалне штете. Циљ закона је утврђивање чињеница погодних да се утврди истина о статусу новорођене деце за коју се сумња да су нестала из породилишта у Републици Србији и извршење обавезе Републике Србије из пресуде Европског суда за људска права у предмету Јовановић против Србије. Наведеним законом прописан је једностраначки ванпарнични поступак. Одредбом члана 17. Закона прописан је рок од 6 месеци од ступања на снагу закона за подношење предлога.

Како је наведеним законом прописан правни пут заштите и рок у коме се заштита може тражити, неосновани су ревизијски наводи да је пут правне заштите

прописан одредбама Закона о парничном поступку. Закон о утврђивању чињеница о статусу новорођене деце за коју се сумња да су нестала из породицишта у Републици Србији је ступио на правну снагу 11.03.2020. године и предлог из члана 17. закона је требао бити поднет до 11.09.2020. године. Међутим, тај рок је продужен због примене Уредбе о роковима у судским поступцима за време ванредног стања проглашеног 15.03.2020. године. Суспендовање рокова за подношење предлога трајало је од 20.марта 2020.године до 6.маја 2020. године. Тужба у овој правној ствари поднета је након истека рока од 6 месеци од ступања на снагу Закона, уважавајући и суспендовање рокова за време ванредног стања, јер је поднета 23.12.2020. године.

Насупрот наводима ревидента, наведеним законом регулисано је, у члану 24. и 25. Закона, право на правичну новчану накнаду нематеријалне штете и висина правичне накнаде, па је тужила за остваривање правне заштите морала да користи нови правни оквир успостављен на основу Закона о утврђивању чињеница о статусу новорођене деце за коју се сумња да су нестала из породицишта у Републици Србији.

Стога, у недостатку неког другог правног основа за одговорност туженог, ирелевантни су остали наводи ревизије и не утичу на законитост побијане пресуде.

Из свега изнетог одлучено је као у изреци, на основу одредбе члана 414. ЗПП.

**Председник већа - судија
Весна Субић, с.р.**

**За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић**